

JJ-118

January-2024

B.A., Sem.-I

**MDC-MD/ID – P-114 : Economics
(Gandhian Economics & Rural Development)
(As per NEP-2020)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

સૂચના : જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

1. આધુનિક અર્થશાસ્ત્રનો અર્થ અને વ્યાખ્યાઓ આપી, તેનાં લક્ષણો સમજાવો. 10
અથવા
1. વર્તમાન સમયના સંદર્ભમાં ગાંધીજીનો ટ્રસ્ટીશીપનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 10
2. ગાંધીવાદી અર્થશાસ્ત્રમાં રોજગારીનો અર્થ અને લક્ષણો સમજાવો. 10
અથવા
2. ગાંધીવાદી અર્થશાસ્ત્રમાં ખાદી ઉદ્યોગ અને કુટિર ઉદ્યોગ વિશે સમજાવો. 10
3. ગ્રામીણ અર્થશાસ્ત્રનો અર્થ અને વ્યાખ્યા આપી, તેનું મહત્ત્વ સમજાવો. 10
અથવા
3. ટૂંક નોંધ લખો : 10
(i) ડેરી ફાર્મિંગનું મહત્ત્વ
(ii) મત્સ્ય ઉદ્યોગનો અર્થ અને મહત્ત્વ
4. ગ્રામીણ આંતરમાળખાનો અર્થ આપી, તેનાં પ્રકારો સમજાવો. 10
અથવા
4. ભારતમાં આરોગ્યનાં આંતરમાળખાનું મહત્ત્વ સમજાવો. 10
5. યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (ગમે તે દસ) 10
(1) આધુનિક અર્થશાસ્ત્રનું પ્રાથમિક ધ્યાન શેની પર છે ?
(a) ઐતિહાસિક આર્થિક પ્રણાલીઓને સમજવી
(b) ફિલોસોફિકલ ખ્યાલોનું વિશ્લેષણ
(c) ઉત્પાદન અને વપરાશ અંગે સમાજ કેવી રીતે નિર્ણયો લે છે, તેનો અભ્યાસ કરવો.
(2) “વોકલ ફોર લોકલ” પહેલનો ઉદ્દેશ શેને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે ?
(a) વૈશ્વિક આયાત
(b) વિદેશી વ્યવસાયો માટે આધાર
(c) સ્થાનિક રીતે ઉત્પાદિત માલનો વપરાશ

- (3) અર્થશાસ્ત્રમાં આત્મનિર્ભરતાનો ખ્યાલ શેની પર આધાર રાખે છે ?
 (a) આર્થિક જરૂરિયાતોને સ્વતંત્ર રીતે પૂરી કરવી.
 (b) બાહ્ય સ્ત્રોતો પર નિર્ભરતા
 (c) વૈશ્વિકીકરણ અને પરસ્પર નિર્ભરતા
- (4) ગ્રામીણ ઉદ્યોગોનાં સંદર્ભમાં ગાંધીજીનો 'ખાદી' નો ખ્યાલ શું દર્શાવે છે ?
 (a) આત્મનિર્ભરતા અને ગ્રામ્ય ઉદ્યોગો
 (b) શહેરીકરણ
 (c) મોટા પાયે ઉત્પાદન
- (5) આર્થિક સમાનતા માટે ગાંધીજીનો અભિગમ શું હતો ?
 (a) સત્ય, અહિંસા અને આત્મનિર્ભરતા
 (b) ઔદ્યોગિકરણ અને શહેરીકરણ
 (c) કેન્દ્રિય આર્થિક શક્તિ
- (6) ગાંધીવાદી આર્થિક વિચારનું મૂળભૂત કેન્દ્ર શું છે ?
 (a) મૂડીસંચય (b) શહેરીકરણ (c) માનવ સુખાકારી અને વિકાસ
- (7) આર્થિક લેવિસનાં મત અનુસાર ગ્રામીણ અર્થશાસ્ત્રનો પ્રાથમિક અભ્યાસ શું છે ?
 (a) માત્ર કૃષિ ઉત્પાદન
 (b) ઔદ્યોગિક માલ-સામાનનું વિતરણ
 (c) કૃષિ સમાન અને સેવાઓનું ઉત્પાદન, વહેંચણી અને વપરાશ
- (8) પશુપાલનમાં જળચર ઉછેરનો મુખ્ય હેતુ શું છે ?
 (a) ઈંડા માટે પાળેલા પક્ષીઓનો ઉછેર
 (b) ફર ઉત્પાદન માટે સસલાઓનો ઉછેર
 (c) વપરાશ માટે માછલી અને જળચર જીવોનું ઉત્પાદન
- (9) વનસંવર્ધનની પ્રેક્ટિસમાં મુખ્યત્વે શું સામેલ છે ?
 (a) પાકની ખેતી
 (b) જંગલોનું સંચાલન અને સંરક્ષણ
 (c) ખનિજોનું ખાણકામ
- (10) નીચેનામાંથી કયું ગ્રામીણ આંતરમાળખાનું ઘટક નથી ?
 (a) રસ્તાઓ અને વાહનવ્યવહાર
 (b) શહેરી રહેવાસીઓ માટે રહેઠાણ
 (c) શૈક્ષણિક સુવિધાઓ
- (11) ડિજિટલ કનેક્ટિવિટી ગ્રામીણ વિકાસમાં કેવી રીતે ફાળો આપે છે ?
 (a) તે ગ્રામીણ અને શહેરી અર્થતંત્રો વચ્ચેનાં અંતરને દૂર કરે છે.
 (b) તે ગ્રામીણ સમુદાયો માટે અપ્રસ્તુત છે.
 (c) તે ફક્ત મનોરંજન સેવાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- (12) આરોગ્યને લગતા આંતરમાળખાનો અર્થ શું છે ?
 (a) માત્ર હોસ્પિટલો અને દવાખાનાઓ
 (b) આરોગ્યને લગતી સેવાઓને સમર્થન આપતી શારીરિક અને સંસ્થાકીય રચનાઓ.
 (c) માત્ર તબીબી સાધનો

JJ-118

January-2024

B.A., Sem.-I

**MDC-MD/ID – P-114 : Economics
(Gandhian Economics & Rural Development)
(As per NEP-2020)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instruction : Figures on the right side indicate marks.

1. Give the meaning and definitions of Modern Economics and explain its characteristics. **10**
OR
1. Explain the Gandhiji's "Theory of Trusteeship" in current context. **10**
2. Explain meaning and Characteristics of employment in Gandhian Economics. **10**
OR
2. Explain "Khadi Industry" and "Cottage Industry" in Gandhian Economics. **10**
3. Explain meaning, definition and importance of Rural Economics. **10**
OR
3. Write a short note on : **10**
(i) Importance of Dairy-Farming.
(ii) Meaning and importance of "Fisheries Industry."
4. Explain the meaning and types of rural infrastructure. **10**
OR
4. Explain the importance of health-infrastructure in India. **10**
5. Choose the correct answer : (any ten) **10**
(1) What is the primary focus of Modern Economics ?
(a) Understanding historical economic systems.
(b) Analyzing philosophical concepts.
(c) Studying how societies make decisions about production and consumption.
(2) What does the formula "Vocal For Local" initiative aim to promote ?
(a) Global imports
(b) Support for foreign businesses
(c) Consumption of locally produced goods
(3) What does the concept of self-reliance in economics emphasizes ?
(a) Meeting economic needs independently.
(b) Dependency on external sources.
(c) Globalization and interdependence.

- (4) What does Gandhiji's concept of "Khadi" symbolize in the context of rural industries ?
- (a) Self-sufficiency and village industries.
  - (b) Urbanization
  - (c) Mass production
- (5) What was Gandhiji's approach to economic equality rooted in ?
- (a) truth, non-violence and self-reliance
  - (b) industrialization and urbanization
  - (c) centralized economic power
- (6) What is the fundamental focus of Gandhian economic thought ?
- (a) Capital accumulation
  - (b) Urbanization
  - (c) Human well-being and development
- (7) According to Arthur Lewis, what does rural economics primary study ?
- (a) Agricultural production only.
  - (b) Distribution of industrial goods.
  - (c) Production, distribution and consumption of agricultural goods and services.
- (8) What is the main purpose of aquaculture in animal husbandry ?
- (a) Raising domesticated birds for eggs.
  - (b) Raising rabbits for fur production.
  - (c) Farming fish and aquatic organisms for consumption.
- (9) What does the practice of forestry primarily involve ?
- (a) Cultivating crops
  - (b) Managing and conserving forests
  - (c) Mining minerals
- (10) Which of the following is not a component of rural infrastructure ?
- (a) Road and Transportation
  - (b) Housing for urban residents
  - (c) Educational facilities
- (11) How does digital connectivity contribute to rural development ?
- (a) It bridges the gap between rural and urban economics.
  - (b) It's irrelevant for rural communities.
  - (c) It focuses solely on entertainment services.
- (12) What does health infrastructure refer to ?
- (a) Only hospitals and clinics
  - (b) Physical and organizational structures supporting health care.
  - (c) Only medical equipment.